

AIXÒ, L'ESCOLA NO HO FA BÉ!

No deixar fer gargots, no permetre el moviment, fer llegir el mateix llibre a tothom, castigar quan un infant no creu, tractar l'alumne com si fos un adult en miniatura, posar deures... són algunes pràctiques que hauríem de repensar.

Vull posar en evidència alguns aspectes que, al meu entendre, una gran part d'escoles no realitza de manera correcta, des d'un punt de vista pedagògic. Petites «barbaritats» educatives, una mena de graons corcats per on no haurien de passar ni les nenes ni els nens i que el professorat hauria de fer mans i mànigues per canviar. Arrosseguem una xacra d'incorreccions educatives.

No deixar gargotejar

Una gran part de nenes i nens gargotegen mentre la mestra explica. Contràriament al que podríem pensar no és pas una forma de distreure's, sinó una manera de canalitzar l'atenció. Els adults els renyem tot dient-los que prestin atenció i que deixin de fer «dibuixets». Molts adults també fan això en una reunió, per exemple.

No permetre bellugar-se

L'aprenentatge cognitiu es realitza millor, i amb més durabilitat en el temps, si es fa quelcom motriu alhora (com caminar mentre s'estudia, per exemple). S'obliga els infants a seure massa estona seguida. Recordem que els experts en ergonomia recomanen no estar més de deu minuts quietos ni més de mitja hora en la mateixa postura. I això, en el cas dels nens, encara és més remarcable.

Fer llegir el mateix llibre a tot l'alumnat

«Cal donar a cada infant lector el llibre que necessita

i que respon a la seva manera de sentir i pensar alhora que a la seva motivació personal», deia Adolphe Ferrière. Ferrière, un dels pares del moviment de l'Escola Nova, ho va dir fa més d'un segle. I encara una gran part del professorat de primària i secundària obliguen a llegir un mateix llibre a tot un curs sencer d'alumnes. La gràcia que ens faria als adults que, per obligació, ens fessin llegir un llibre que ni ens va ni ens ve! Els adults triem els llibres que volem, siguin de ficció o de no-ficció, i, de vegades, en llegim algun que una persona coneguda ens ha recomanat. Per què amb els infants ha de ser diferent? Llegir per obligació es converteix en una tortura i res millor que se'ns obligui a fer una cosa per voler fer la contrària, o sigui, no llegir o avorrir la lectura. Un hàbit no s'adquireix per obligatorietat. La passió per llegir sorgeix de motivacions individuals diferents.

Castigar només pel simple fet que l'infant no obeeix

La no obediència respon, la major part de les vegades, a una frustració personal de l'infant perquè no es pot expressar lliurement, en la necessitat de fer-se escoltar. Ja sé que la mainada no ho posa fàcil quan es troba a l'aula, però aquí rau la feina de qui fa de mestre. Encara veig molts infants castigats al passadís o portats a l'aula d'un curs inferior i, fins i tot, encara he vist fer copiar «vegades», com si copiar cent vegades una frase solucionés un «mal comportament» per art de màgia. A un nen se l'educa, no se l'avergonyeix en públic. Quan un infant fa una cosa mal feta el millor és que s'adoni de l'error fent-lo conscient de què està fent malament més que no pas renyar-lo, escridassar-lo, avergonyir-lo o castigar-lo. L'infant necessita diàleg, no pas una paret o «la cadira de pensar».

Tractar l'infant com si fos un adult en miniatura

Hi ha centres educatius en què els infants són tractats com si fossin universitaris. Això contrasta amb el professorat de secundària, que sovint es queixa dels diàlegs de sords que té amb els alumnes adolescents a l'aula. També hi ha mares i pares que ho fan amb la mainada més petita, amb tota mena de raonaments que queden lluny de la comprensió dels infants perquè no es troben en l'estadi maduratiu psicològic idoni per fer-ho. Els infants, d'ençà que neixen, passen per diferents estadis de desenvolupament i cal posar les nostres idees i el vocabulari en funció d'aquestes diferents etapes maduratives. Un infant no és un adult en miniatura, se l'ha de tractar com a persona, però no com a adult. Un nen és un ésser humà que té la seva manera pròpia d'accedir a la realitat, de pensar i de fer seu el coneixement de les coses: en la infància pensem diferent de com pensem quan som adults.

Posar deures per fer a casa

Els deures, si és que n'hi ha d'haver, s'han de poder realitzar en l'horari lectiu de l'escola, d'aquesta manera qui fa de mestre s'assegura que els fa el mateix infant i no un adult o un germà o germana més gran. Així, també s'allibera de feina curricular el cap de setmana per poder-lo gaudir en família (un temps important, en l'àmbit educatiu, per totes les vivències que comporta). Els deures han de ser un reforç, no pas un càstig. I si a l'escola hi ha algun infant que els fa de seguida i s'avorreix, pot ajudar les nenes i els nens que els costa més. Així no hi ha primers ni últims, avancem plegats.

L'hora de pati

La malaguanyada hora de pati! L'alumnat ha d'esmorzar

«Un infant no és un adult en miniatura, se l'ha de tractar com a persona, però no com a adult. Un nen és un ésser humà que té la seva manera pròpia d'accedir a la realitat, de pensar i de fer seu el coneixement de les coses: en la infància pensem diferent de com pensem quan som adults».

de pressa i no té temps per jugar. Jugar mentre menges... Com poden ensalivar i mastegar bé? Com prendran consciència que el que mengen els està alimentant? Hauria d'haver-hi una estona per esmorzar i una estona per jugar. I aprofitar aquesta estona de joc lliure que tenen per fixar-nos com interactuen i com es mostren. D'aquestes observacions deduirem què necessiten i què cal ensenyar-los.

Els llibres de text

Els llibres de text, a diferència dels llibres de literatura, no són mai una lectura apassionant. És una llàstima! Haurien de ser com una aventura apassionant de Jules Verne. El llibre de text escolar té la durada d'un curs i, un cop acabat el curs, es guarda en caixes que queden a les golfes o a dalt dels armaris, es recicla (es dona a algú altre per aprofitar-lo per al curs següent) o, simplement, es llença al contenidor de paper com qui es desprèn d'una càrrega feixuga (observeu els contenidors quan acaba el curs escolar). No s'utilitza gairebé mai més ni tan sols com a llibre de consulta ni es posa a la prestatgeria de la biblioteca del menjador de casa.

El llibre de text uniformitza a tothom per igual: no n'hi hauria d'haver.

Un apunt final

L'escola ha de ser com un cau on l'infant se senti a gust, on trobi temps i espai per expressar, alliberar i fer catar-se de les emocions i els sentiments. Hi ha de trobar paraules de confort, però també silenci. Hi ha de trobar amistats i estima. L'escola ha d'ajudar, sobretot, les nenes i els nens que els costen les coses i, encara més, els qui tenen un comportament incorrecte perquè això és, gairebé sempre, fruit de frustracions personals i de situacions familiars conflictives. Cada ésser humà és tot un món i l'escola ha d'acompanyar-lo perquè pugui mostrar el tresor que porti dins seu, irrepetible i únic, d'ençà que hi entra, en benefici seu i de la mateixa comunitat. L'escola ha d'oferir alternatives als nens si creiem que hi ha aspectes que la societat descuida. És a l'escola on ensenyem a utilitzar un vocabulari no groller i sense insults, és a l'escola on donem la possibilitat de reflexionar sobre actituds i comportaments incorrectes. L'escola no ha de ser una illa envers la societat, però ha de possibilitar poder albirar la realitat des d'altres angles, tot distanciant-s'hi. En especial, l'escola ha de tenir en compte la manera pròpia que tenim de sentir, pensar i viure quan ens trobem en la infància.

A l'escola actual li falta poesia i li sobra política i administració, necessita més art i menys tecnologia. Com diu el neuròleg Michael Thaut: «L'escola coarta el més rellevant de cada ésser humà i l'omple de moltíssimes beneiteries». Impedim que cada nen i cada nena pugui mostrar el tresor irrepetible i únic que porta dins seu, tal com proposava Jacques Delors, simplement, l'emplenem com si fos una ampolla buida. Hem d'aju-

«L'escola ha d'ajudar, sobretot, les nenes i els nens que els costen les coses i, encara més, els qui tenen un comportament incorrecte perquè això és, gairebé sempre, fruit de frustracions personals i de situacions familiars conflictives».

dar els infants a tenir una ment ben estructurada, més ordenada que no pas plena, tal com recomanava Michel de Montaigne. L'escola ha de donar sentit a la vida de cada infant. No podem tractar cada infant per qui és perquè continuarà essent qui és, cal tractar-lo per qui podria ser i així es convertirà en qui pot arribar a ser. L'ensenyament ha de fomentar la curiositat, o sigui, fer-se preguntes, posar-ho tot en dubte, trencar amb l'establert, amb el que es dona per fet, preparant persones capaces de pensar per elles mateixes perquè siguin resistents a la influència de la publicitat, les modes i la manipulació social i política. Una educació que només dona respostes és una educació buida. Hi ha coses que cal que siguin memoritzades per ser apreses, però també n'hi ha que cal que siguin experimentades. La missió del personal docent és ajudar que cada discent mostri sempre la millor versió de si mateix. <

A PEU D'AULA